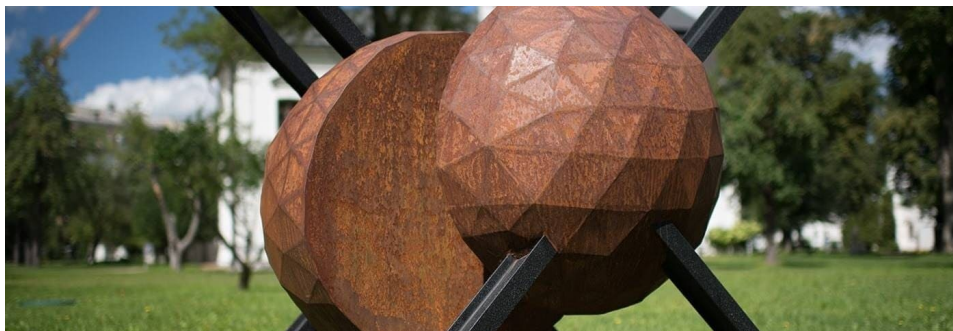

Oțelul și artele în Ucraina

În căutarea de noi soluții și materiale neobișnuite pentru operele lor de artă, artiștii contemporani își îndreaptă din ce în ce mai mult atenția spre oțel. Aceștia sunt atrași de costul relativ scăzut al oțelului pentru fabricarea operelor de artă, precum și de rezistența, versatilitatea și caracteristicile sale vizuale.

Excepționale sculpturi de oțel din vremuri apuse

În secolul al XX-lea, sculpturile din oțel erau o adevărată curiozitate. Utilizarea oțelului a revoltat publicul de la acea vremea; doar cei mai îndrăzneți artiști au mers mai departe folosind acest material. De exemplu, celebrul modernist american Alexander Calder și-a surprins publicul cu sculpturi monumentale din table de oțel vopsite. Pablo Picasso a folosit fier vechi la realizarea binecunoscutei sale capodopere, Cap de taur. Nu se mai auzise vreodată ca volanul și șaua unei biciclete de oțel sparte să poată fi transformate într-o sculptură scumpă.

În Ucraina, prima operă de artă din oțel a fost creată în 1895. În 1900, a fost distinsă cu Marele Premiu în cadrul Expoziției Industriale Internaționale, desfășurată în capitala Franței. Celebrul „Palmier al lui Mertsalov” a fost numit astfel după creatorul său, Alexey Mertsalov, un muncitor ce lucra la Societatea de producție a cărbunului, fierului și șinelor din Novorossiysk (redenumit mai târziu Yuzovsky și mai apoi Uzina metalurgică din Donețk.). Artistul a folosit ca material de bază un eșantion de șine realizate în uzină (astăzi am spune că opera de artă a făcut parte dintr-o campanie publicitară de promovare pe piețele externe a produselor metalurgice realizate în fabrică).

Palmierul, care are peste 3 metri înălțime, zece frunze și o corolă în partea de sus, a fost realizat fără sudare. Meșterii au reușit să creeze o capodoperă din oțel folosindu-se doar de un ciocan și o daltă.

Originalul palmierului lui Mertsalov a fost dus la Muzeul Mineritului din Sankt Petersburg și, în ciuda numeroaselor solicitări din partea reprezentanților regiunii Donetsk, opera de artă nu a mai revenit niciodată în țara sa natală. Cu toate acestea, palmierul a devenit un fel de simbol al puterii industriale a regiunii. Imaginea unui copac de oțel împodobește simbolurile heraldice ale regiunii Donetsk, ce au fost aprobate în 1999. În 2000, activiștii locali au inițiat diferite proiecte culturale prin care să instaleze copii ale acestei opere de artă în capitalele

lumii și pe vârfurile munților. Una din copiile celebrului palmier de oțel al lui Mertsalov se găsește la Kiev.

O altă celebră sculptură de oțel a fost instalată pe dealurile din Kiev în urmă cu patru decenii. În ciuda emoțiilor ambigue trezite astăzi de monumentele din epoca sovietică, grandiosul monument al Patriei al lui Vasyl Borodai este în continuare considerat un simbol al capitalei Ucrainei. Apropo, chiar și în zilele URSS, unii critici de artă au văzut o asemănare vizuală între figura de oțel a Patriei și mozaicul Orantei Maicii Domnului din Catedrala Sf. Sofia, un alt reper simbolic pentru Kiev.

Borodai a dat viață ideilor sale artistice la uzina Comuna din Paris. Figura complet sudată a Patriei a fost asamblată din două cadre: unul principal, cântărind aproape 300 de tone și unul auxiliar, cântărind puțin peste 100 de tone. La acea vreme, la nivel mondial practic nu exista niciun fel de experiență în construirea de sculpturi realizate doar din metal.

Printr-o serie de experimente, specialiștii de la uzină au stabilit că pentru a acoperi cadrele de oțel erau necesare foi de oțel cu grosimea de 1,5 milimetri. În total, cele 27 de foi utilizate cântăreau în total 90 de tone. La Dneprospetsstal a fost topit oțelul, iar la Zaporizhstal s-au confecționat foile de oțel inoxidabil. O metodă specială de sudare a fost dezvoltată de Institutul de sudare electrică Paton, metodă utilizată la instalarea monumentului. Lungimea cusăturilor de sudură ce-i dau Patriei forma sa familiară a fost de 30 de kilometri.

Sculpturi moderne și instalații din oțel

În ultimul deceniu, ideile lui Mertsalov, care a folosit produse din uzina în care lucra la crearea unor sculpturi din oțel, au fost adoptate în Dnipro, cunoscută anterior ca Dnipropetrovsk. Unele dintre instalațiile realizate la începutul anilor 2010 la Interpipe Steel constau, și ele, din tuburi de oțel existente în portofoliul de produse al companiei. Un exemplu este opera pe care autorul său, sculptorul danez Olafur Eliasson, a numit-o „Tunelul timpului tău”. Tunelul arată ca un conglomerat de 11 arcuri plasate în unghiuri diferite față de suprafața pământului. Bineînțeles, structura sa își schimbă forma în funcție de poziția privitorului. Tunelul are și o aplicație pur practică. Această neobișnuită poartă este suficient de largă încât două camioane pot intra și ieși din instalație trecând unul pe lângă celălalt.

Dorința de a introduce aspecte artistice în mediile de producție din Ucraina coexistă cu apariția treptată a compozițiilor sculpturale în peisaje urbane. Deși artistul Oleksii Zolotariov din Kiev se plânge de lipsa acută a unor sculpturi demne de laudă din orașele ucrainene, obiectele sale metalice de artă decorează deja spațiile urbane ale țării noastre.

Un exemplu este compoziția sculpturală „Mișcarea suprematismului”, care este realizată din metal ruginit, beton și oțel inoxidabil. Exprimând chiar universul prin forme geometrice simple, artistul pune în mișcare grelele componente de metal, dând astfel un impuls peisajului urban înconjurător. Opera de artă a fost instalată lângă stația de metrou Shulyavska din Kiev.

Vizitatorii parcului din districtul Poznyaki din Kiev au ocazia să admire o ciudată fântână din oțel inoxidabil în formă de pară, cu o înălțime de patru metri. Formele metalice și simple ale gigantului fruct atrag atenția trecătorilor. Apa pulverizată evidențiază ideea de fântână a structurii de oțel și conferă lucrării o strălucire orbitoare.

Artistul caută să experimenteze printr-o varietate de materiale care îl ajută să compună forma viitoarelor sale sculpturi, din lemn și oțel, plastic și pene. Toate au propriile lor caracteristici, atât în ceea ce privește realizarea unei opere de artă, cât și în percepția ulterioară a privitorilor. Este frapant să observăm că, dacă artistul este inspirat de oțel, cele mai bune și mai renumite lucrări ale sale vor fi realizate din acest material.

Străzile din Kiev sunt decorate cu obiecte de artă stradală ale experimentatului sculptor Oleksandr Lidagovskiy. Creativitatea sa se caracterizează și prin experimente pionier cu diferite materiale. Pentru a-și crea lucrările, autorul folosește bronz clasic, tencuială, carton și chiar... deșeuri! Cu toate acestea, operele de artă din oțel dețin un loc special în portofoliul său. De regulă, acestea sunt figuri volumetrice realizate din foi de oțel inoxidabil așezate unele lângă altele, caracterizate printr-un luciu asemănător oglinzii și prin linii netede. Distanța dintre plăcile metalice elimină complet orice senzație de masivitate pe care metalul o poate da unei compoziții artistice. Aerul și lumina străpung foile de oțel, iar diferitele unghiuri de vizualizare pot schimba complet impresia inițială a unui obiect. Siluetele materiale și volumetrice se transformă brusc în linii subțiri de oțel, înainte de a se contopi din nou în forme solide feminine câteva momente mai târziu. Din metalul auster și rece, autorul creează lucrări ce trezesc în spectatori emoții calde și romantice.

Două dintre lucrările lui Lidagovskiy - „Iubirea-fluviu” și „Fata care probează norii” - sunt instalate în comunitatea rezidențială Riviera Zolochie aflată în districtul Boryspil din regiunea Kiev.

Sculptorul din Odessa, Kirill Maksimenko creează sculpturi din fier vechi. O pisică și un teckel, un crab și o bufniță care citește, o barză, o gorilă, un pește, o violoncelistă toate din oțel, dar și o „mamă” voinică, aflată lângă restaurantul omonim, împodobesc străzile Odesei, precum și ale altor orașe din Ucraina și din lume.

Foto <https://m.itec.ua/>

Maksimenko colaborează cu bucurie cu diverse companii și mărci. Pe lângă restaurantul „Maman”, mai există și un pantof Belsta realizat din oțel și înalt de doi metri, în Bilhorod-Dnistrovskiy, unde se produc pantofi sub această marcă. O altă surpriză este peștele metalic înalt de trei metri creat special pentru vizitatorii estuarelor Tuzla, a cărui coadă și corp pot fi puse în mișcare, ceea ce mulți turiști și fac.

De asemenea, sculptorul a făcut un dar remarcabil pentru locuitorii orașului Nicosia. Taurul său metalic înalt de cinci metri a fost instalat lângă Universitatea Orientul Mijlociu din capitala Ciprului.

Sculptorul Nazar Bilyk și-a creat propria piesă de artă metalică intitulată „Citate” pentru locuința sa artistică aflată pe insula Byriuchy. Titlul operei reflectă exact esența ei; din punct de vedere vizual, aceasta constă într-o pereche de ghilimele. Pe Byriuchy, Bilyk a pus o parte din coastă între ghilimele. Astfel, el a dat o nouă întorsătură unui peisaj familiar.

Sunt valurile, soarele și orizontul un tip de comunicare directă cu Creatorul nostru? Sau un citat din mesajul său către omenire? Sau este poate un indiciu al unui sens figurativ și ironic? În acest caz, marea este doar un atribut a cărei esență nu este chiar atât de simplă? Instalația a fost apoi mutată în munții Dolomiți din Italia, unde artistul a plasat întregul lanț muntos între ghilimele, dând un nou sens vârfurilor acoperite de zăpadă.

După cum putem vedea, oțelul este perfect pentru compozițiile monumentale care devin adevărate cărți de vizită pentru orașe și țări. Sculptorii creează astfel de opere de artă în colaborare cu mari producători de oțel. Oțelul este utilizat și la realizarea unor obiecte relativ mici. Născuți în studiourile artiștilor, acestea decorează străzile, piețele și parcurile orașului cu paiete de oțel și cu siluetele lor nobile.

